

Zajatci hříchu, čtvrtek 15.4.2021

čtení: Ř 1,18-32; Ř 3,10-23

Víme, co je hřích? Většinou si myslíme, že ano. Většina lidí by uměla vyjmenovat alespoň nějaké hříchy. Například: smilstvo, krádeže, vraždy, opilství a podobně. Podobně v Ježíšově době měli alespoň ti zbožnější jasno. Ježíš ale mluví o hříchu jinak. Říká: „Přišel jsem na tento svět k soudu: aby ti, kdo nevidí, viděli, a ti, kdo vidí, byli slepí.“ Farizeové, kteří tam byli, to slyšeli a řekli mu: „Jsme snad i my slepí?“ Ježíš jim odpověděl: „Kdybyste byli slepí, hřích byste neměli. Vy však říkáte: Vidíme. A tak zůstáváte v hříchu.“ (Jan 9,39-41). Tito lidé trpěli sebeklamem. Mysleli, že umí jasně definovat hřích a zejména hřích těch druhých. Dovolím si začít s provokativním tvrzením. Nemůžeme jen ze svých sil úplně pochopit, co je hřích a už vůbec nemůžeme pochopit ani jeho závažnost. Pán Ježíš jasně říká, že k tomu potřebujeme pomoc Ducha svatého. Pán o Duchu říká: „On přijde a ukáže světu, v čem je hřích, spravedlnost a soud.“ (Jan 16,8). Tady by bylo možno skončit a říct, že hřích je bez Boží pomoci neuchopitelné tajemství. I když je to do jisté míry pravda, přece jenom Bible a zejména připomínané oddíly z listu Římanům nám nabízí určité porozumění. Nejprve se ale musíme oprostít od omezující představy hříchu jen jako určitých zlých skutků typu krádeže nebo smilstva. Podívejme se na to, jak téma hříchu uvádí apoštol Pavel.

Nejprve představuje hřích jako odmítnutí uznat Boha. Nemyslí se tím nutně jen nějaký druh ateismu. Pavlovi jde možná víc o neschopnost uznat naši závislost na něčem, co je mimo nás, odkázanost na někoho druhého a potřebu milosti. Píše: "Poznali Boha, ale nevzdali mu čest jako Bohu ani mu nebyli vděční, nýbrž jejich myšlení je zavedlo do marnosti a jejich scestná mysl se ocitla ve tmě. (Římanům 1,21). Nejde tu jen o poznání Boha za pomoci rozumu. To se stává čím dál tím těžším. Žijeme ve stínu úspěchů vědy. Moderní biologie a fyzika spějí k objasnění hmotných příčin vzniku a vývoje života i vesmíru. To mnohé naplnilo nadšeným přesvědčením, že se už konečně bez Boha úplně obejdeme. Výsledky přírodních věd byly například ideologicky zneužity v marxismu, přepracovány do tzv. "vědeckého materialismu", kterému byly vyučovány u nás děti všech věkových kategorií od základních škol až po vysoké školy po desítky let. Jde vlastně o celou generaci 45+. Ale Pavel zde zřejmě nemluví o vědeckém popírání Boha jako nezbytné příčiny fungování světa. Ostatně v jeho době ještě věda, jak ji známe dnes, neexistovala. Proto se nechci pouštět do tématu vztahu mezi vírou a

vědou. Je spíš potřeba si uvědomit, že i kdybychom dokázali poznat, vysvětlit a ovládnout celý svět, zbývá nám ještě jedna těžká disciplína. Poznat a ovládnout sami sebe! Člověk je sám sobě největší záhadou. Pavel tu mluví o tom, že nevděčnost a neochota přijmout milost i touha po nezávislosti za každou cenu vede na scestí a ke zvrácenosti. Nevděčnost a povýšené odmítání milosti nejsou vázány na žádné zvláštní poznatky, objevy nebo filosofii. Nesouvisí s úrovní dosaženého vzdělání. Nevděčnost a povýšenost, které nachází vrchol v odmítání a posměchu Bohu, jsou prostě naše lidské vlastnosti založené na naší lidské převrácenosti: „Nejúskočnější ze všeho je srdce a nevléčitelné. Kdopak je zná?“ (Jeremiáš 17,9)

Za druhé tu Pavel učí, že hřích je pro nás trestem už v tomto životě a nikoliv až nějaké v posmrtné říši. To má na mysli, když napíše o lidech v zajetí hříchu: „Proto je Bůh nechal na pospas nečistým vášním jejich srdcí, takže zneuctívají svá vlastní těla.“ (Římanům 1:24). Jestliže lidé od sebe odstrkují Boha, pak je Bůh ponechá sobě samým. Pavel tu přebírá vyjádření ze spisů tehdejších filosofů, kteří hlásali morální náročnost a kritizovali tehdejší převrácené poměry, jenž se mimo jiné projevovaly bezuzdností v sexuální oblasti. Na rozdíl od filosofů své doby ale odhaluje kořen lidské zvrácenosti. Člověk, který odmítá Boha jako Pána, se stává zajatcem jiného nelítostného a tyranického pána, který se nazývá hřích. Hřích v Bibli není totiž jen lidský skutek nebo myšlenka, ale určitá moc. Hřích podle Písma k lidem mluví a snaží se jim vládnout. To vyjadřuje už biblický příběh o nejstarší vraždě, přesněji řečeno bratrovraždě Ábela jeho bratrem Kainem. Bůh tu říká Kainovi: „Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro? Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout.“ (Genesis 4,7). A apoštol Petr ještě drsněji prohlásí: „Co se člověka zmocní, tím je zotročen. (2. Petrova 2,19).

Pavel ale také jasně prohlašuje, že hřích má své důsledky i pro budoucnost člověka. Mám na mysli tato známá slova: „Mzdou hříchu je smrt, ...“ (Římanům 6,23). Nejde tu o smrt jako jednorázovou událost, jak ji známe z našeho světa jako smrt těla. Adam a Eva po svém odpadnutí od Boha také okamžitě nezemřeli. Jde tu o smrt projevující se jako stav hrůzy a zoufalství bytosti, která nechce přijmout skutečnost, že jsme pouhá stvoření, která všechno dostala darem a bez vlastních zásluh. Každý jsme totiž dostali život jako dar. Bůh nebere zpět své dary a povolání. Je možné zapomenout na to, že jsme živi z milosti a uzavřít se ve svém sobectví. Je možné darem života

opovrhovat. To všechno ale nepřináší ani bezpečí ani pokoj, ale utrpení. To spočívá ve strachu, že bych mohl přijít o něco, o čem si myslím, že je mým majetkem, a v zoufalství a nepokoji, že se mi nikdy nepodaří dosáhnout úplné nezávislosti. Hrůza, zklamání a zoufalství je stav ztracenosti nebo-li věčné smrti, do kterého spějeme, pokud se necháme oklamat hříchem a satanem. Ztraceným nemůže být odpuštěno, ale ne proto, že by Bůh byl jako nějaký krutý strůjce pastí ve stylu: "Za živa jste měli dost času na obrácení, ale nestihli jste to, takže "smůla"! Ztracení odpuštění nechtějí, protože nechtějí život z milosti někoho jiného. Chtějí být sami sobě stvořiteli i soudci. Protože to nejde, nezůstane jim nic než hněv a zoufalství. Podívejme se znovu do Bible. Nejznámějším příkladem je asi Jidáš. On pozná, že se se provinil zradou vůči Kristu. Myslí si, že ví v čem jeho hřích. Chce to ale všechno vyřešit sám. Nakonec si zoufá a vykoná soud nad sebou samým.

Zdůrazněme ještě že to, co tu soudíme, nejsou lidé, ale určité způsoby a skutky, které mohou vést do zkázy. Nejde tu o vynesení verdiktu nad někým určitým. Posouzení lidí, jejich motivů a konečné rozhodnutí o jejich údělu patří Bohu samotnému. Jak je psáno: "Nechtějte sami odplácet, milovaní, ale nechte místo pro Boží soud, neboť je psáno: ‚Mně patří pomsta, já odplatím, praví Pán.‘ (Římanům 12,19)

Nyní věnujme pozornost tvrdým Pavlovým slovům o hříšnicích: „Nikdo není spravedlivý, není ani jeden, nikdo není rozumný, není, kdo by hledal Boha; všichni se odchýlili, všichni propadli zvrácenosti, není, kdo by činil dobro, není ani jeden. Hrob otevřený je jejich hrdlo, svým jazykem mluví jen lest, hadí jed skrývají ve rtech, jejich ústa jsou samá kletba a hořkost, jejich nohy spěchají prolévat krev, zhouba a bída je na jejich cestách; nepoznali cestu pokoje a úctu před Bohem nemají.“ (Ř 3,10-18). Pavel tu nechce říct, že všichni lidé jsou nadutí a zvrácení lháři, kteří prolévají krev jiných. Jde spíš o to, že tak všichni vypadáme před měřítkem Boží svatosti, i když je náš život občansky bezúhonný. To naznačuje oddíl z evangelia, ve kterém Petr po svém prvním setkání s Pánem, řekne Ježíši: „Odejdi ode mne, Pane, vždyť já jsem člověk hříšný.“ (Lk 5,8). Ještě víc se nám to upřesní pokud otevřeme 5. -7. kapitulu Matoušova evangelia, tzv. Kázání na Hoře. V něm Ježíš prohlašuje zapřísahání se za lež, chování si hněvu na někoho za vraždu a chtivý pohled na ženu za smilstvo.

Zbývá ještě povědět, jak se projevuje hřích dneska. Pavel podobně jako

starozákonní proroci mluví o tom, že podstatou hříchu je modlářství. Píše: „Tvrdí, že jsou moudří, ale upadli v bláznovství: zaměnili slávu nepomíjitelného Boha za zobrazení podoby pomíjitelného člověka, ano i ptáků a čtvernožců a plazů.“ (Ř 1,22-23) Co je modla ve starých dobách, kdy šlo obvykle o sochu nebo obraz božstva, víme. Co je ale modla dnes? Obecně se dá říct, že jde o božství pod lidskou kontrolou. Lidé uctívají to, co sami považují za dobré. Nejde jen o hrubé projevy modlářství ve službě majetku, postavení, věcem nebo zálibám. I zbožnost má své projevy modlářství. Jde o snahu ochočit si Boha k vlastním cílům jako je hledání vlastní spravedlnosti a vlastní slávy. Nejvyšší formou modlářství je uctívání sebe sama, svých znalostí a svých zkušeností. Pavel říká o převrácené zbožnosti ve své době: "Ty se tedy nazýváš židem, spoléháš na zákon, chlubíš se Bohem a tím, že znáš jeho vůli a vyučován zákonem dovedeš rozpoznat, na čem záleží. Myslíš si, že jsi vůdcem slepých, světlem těch, kteří jsou ve tmách, vychovatelem nevzdělaných, učitelem nedospělých, protože máš v zákoně ztělesnění všeho poznání a vší pravdy. Ty tedy poučuješ druhého, a sám sebe neučíš? Hlásáš, že se nemá krást, a sám kradeš? Říkáš, že se nesmí cizoložit, a sám cizoložíš? Ošklivíš si modly, a věci z jejich chrámů bereš? Zakládáš si na zákoně, a sám přestupováním zákona zneuctíváš Boha? Jméno Boží je vaší vinou v posměchu mezi národy'..." (Římanům 2,17-24) Nejde o to, že by zbožní, které má na mysli Pavel, přímo smilnili nebo kradli. Ale pokud jsou věřící hledači své vlastní slávy, arogantní, urážliví, svárliví, hledající jen své vlastní cíle, zneužívající Boží věci k osobnímu prospěchu, pak se dopouštějí v Božích očích stejné modloslužby jako pohané, kteří kradou a cizoloží, i když nic takového nedělají. Takové smýšlení a jednání totiž okrádá o slávu samotného Boha, vede ke smrti naše bližní, protože ti jsou v nebezpečí svodu při pohledu na ubohost věřících a zneuctuje Boží jméno.

Popis podstaty naší lidské hříšnosti nám má odkrýt potřebu vysvobození od posedlosti sebou samým. Skutečná zbožnost nepotřebuje Boha jako záchranáře, který vyřeší všechny problémy a pak se zase může někam uklidit. Opravdová zbožnost nemá Boha za zástěrku k prosazení sebe sama. Skutečná zbožnost usiluje o vysvobození od model včetně nejhorší modly - sebe samotného, o proměnu sebe samotného, o svobodu od zla, které vede k věčné duchovní smrti v hněvu a zoufalství. Tak to prožíval i sám Pavel: "Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti? Jedině Bohu buď dík skrze Ježíše Krista, Pána našeho!" (Římanům 7,24-25a) Amen